

**ROCZNE SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI
ZADAŃ Z ZAKRESU WSPIERANIA RODZINY
ZA 2020 ROK**

KOLNO, MARZEC 2021

Dnia 1 stycznia 2012 r. weszła w życie Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która powstała „ *Dla dobra dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy... dla dobra rodziny, która jest podstawową komórką społeczeństwa oraz naturalnym środowiskiem rozwoju...* ” (cyt. z Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej).

Ustawa ta określiła nowy model realizacji przez szczebel powiatowy samorządu pieczy zastępczej oraz zadania gmin w zakresie wspierania rodziny przeżywającej trudności opiekuńczo – wychowawcze.

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności opiekuńczo – wychowawcze to zespół planowanych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania swoich funkcji.

Zadania wynikające z ustawy z dnia 09.06.2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. 2020, poz. 821.) w zakresie obowiązków Gminy Kolno reguluje art. 176 ww. ustawy.

Do zadań własnych gminy należy:

- 1) opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny;
- 2) tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
- 3) tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:
 - a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
 - b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
 - c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci,
- 4) finansowanie:
 - a) podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
 - b) kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust. 2, ponoszonych przez rodziny wspierające,
- 5) współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym,

- 6) sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego,
- 7) prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

Do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez gminę należy: wykonywanie zadań wynikających z rządowych programów z zakresu wspierania rodziny oraz rządowego programu.

W Gminie Kolno od 2012 r. realizacja ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej powierzona została Gminnemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Kolnie. W związku z w/w zadaniami gminy w roku 2020 realizowano Uchwałę NR XV/106/20 z dnia 26 lutego 2020 r. w sprawie „Programu wspierania rodziny w Gminie Kolno na lata 2020-2022” oraz wcześniejszy „Program wspierania rodziny w Gminie Kolno na lata 2017-2020” realizowany przez Uchwałę NR XXIII/146/17 z dnia 25 stycznia 2017r. Uchwalony program bierze pod uwagę potrzeby w zakresie wspierania rodziny. Głównym celem programu jest: stworzenie optymalnych warunków do wychowywania dzieci w środowisku rodziny biologicznej oraz wspieranie rodzin dysfunkcyjnych w prawidłowym wypełnianiu obowiązków opiekuńczo-wychowawczych poprzez realizowania skoordynowanej polityki społecznej na rzecz wzmocnienia rodziny przez wyspecjalizowane instytucje samorządu lokalnego. W roku 2020 pomimo panującej pandemii koronawirusa Covid-19 instytucje realizowały „Program wspierania rodziny...”.

W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2020 r. w ramach działań wynikające z Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej GOPS w Kolnie zapewnia rodzinie wsparcie asystenta rodziny oraz dostęp do specjalistycznego poradnictwa. Pracownicy GOPS-u w Kolnie prowadzą poradnictwo socjalne, udzielają m.in. informacji na temat rodzajów świadczeń, kryteriów ich przyznawania, prowadzą poradnictwo dot. przeciwdziałania przemocy, informują o możliwościach skorzystania z pomocy specjalistycznej na terenie gminy i powiatu. Ponadto Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kolnie podjął działania w celu tworzenia warunków do działania rodzin wspierających tj. zamieścił ogłoszenie o poszukiwaniu kandydatów do pełnienia funkcji rodziny wspierającej oraz opracowano wzór wniosku i oświadczenie kandydata.

W sytuacji, gdy Ośrodek poweźmie informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadza w tej rodzinie wywiad środowiskowy. Po przeprowadzeniu wywiadu środowiskowego pracownik socjalny dokonuje analizy sytuacji i wnioskuje do dyrektora o przydzielenie asystenta rodziny. Dyrektor Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej przydziela niezwłocznie asystenta rodziny rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

W 2020 r. GOPS w Kolnie zatrudnił 1 asystenta rodziny na podstawie umowy o pracę. Praca asystenta wykonywana była w ramach stosunku pracy, w systemie zadaniowego czasu pracy.

Do podstawowych zadań asystenta rodziny należało:

- opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym,
- udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego, prawidłowego wychowania i opieki nad dziećmi, troski o edukację i rozwój dzieci, dbałość o zdrowie, gospodarowanie budżetem domowym,
- udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych oraz problemów wychowawczych z dziećmi,
- wspieranie rodziny zagrożonej wykluczeniem społecznym poprzez zmianę stosunku osób w rodzinie do własnej sprawczości, podniesienie samooceny i wzbudzenie wiary we własne siły,
- wspieranie aktywności społecznej rodziny,
- motywowanie członków rodziny do podnoszenia kwalifikacji zawodowych,
- udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej,
- podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin,
- dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej, niż co pół roku i przekazywanie tej oceny dyrektorowi ośrodka,
- monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną,
- współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny,

- współpraca z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą roboczą na podstawie przepisów ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie lub innymi podmiotami, których pomoc przy wykonywaniu zadań uzna się za niezbędną.

W roku 2020 (stan na dzień 01.01.2020 r.) asystent współpracował z 8 rodzinami (w tym 28 dzieci), przez cały rok współpracował z 8 rodzinami (w tym 28 dzieci), z 3 rodzinami (w tym 9 dzieci) zakończył pracę. Stan na dzień 31.12.2020 r. – 8 środowisk. Były to rodziny, gdzie podłożem problemów opiekuńczo – wychowawczych było ubóstwo, alkoholizm, przemoc i bezrobocie. Liczba rodzin, z którymi jednocześnie współpracował asystent nie przekroczyła 15 rodzin.

W ramach zadań w zakresie wspierania rodziny Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kolnie sporządzał sprawozdania rzeczowo - finansowe z zakresu wspierania rodziny. Zapewniał wsparcie materialne dla ubogich rodzin zagrożonych kryzysem lub przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych. Członkowie rodzin przeżywających trudności-opiekuńczo wychowawcze mieli możliwość korzystania z porad prawnych, psychologicznych w Lokalnym Punkcie Pomocy Pokrzywdzonym Przepęstwem, w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Kolnie, w Specjalistycznym Ośrodku Wsparcia dla Ofiar Przemocy Rodziny w Kolnie oraz Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Kolnie.

Na podstawie art. 191 ust 9 w/w ustawy w przypadku umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki w wysokości:

1. 10 % wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
2. 30 % wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
3. 50 % wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej;

Na dzień 31 grudnia 2020 r. gmina Kolno zapłaciła 51 918,74 zł z tytułu pobytu 7 dzieci w rodzinach zastępczych. Odpłatność za pobyt dzieci w różnych formach pieczy zastępczej ustala Powiat. Gmina nie ma wpływu na podejmowanie decyzje. Wysokość kosztów

ponoszonych przez gminy jest uzależniona od długości okresu, w którym dziecko przebywa w pieczy zastępczej.

W roku 2020 Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kolnie sporządził i przekazał 2 sprawozdania rzeczowo-finansowe za okres 01.01.2020 r. do 30.06.2020 r. oraz 01.07.2020 r. do 31.12.2020 r. do Wydziału Polityki Społecznej Podlaskiego Urzędu Wojewódzkiego w Białymstoku. Oprócz tego za pomocą Centralnej Aplikacji Statystycznej przekazano 2 sprawozdania jednorazowe.

Na terenie Gminy Kolno nie funkcjonują placówki wsparcia dziennego. Czas wolny dzieciom z terenu gminy organizują jednostki oświatowe tj. 7 Szkół Podstawowych (Czerwone, Zabiele, Wykowo, Janowo, Lachowo, Borkowo, Zaskrodzie), publiczne przedszkolne w Lachowie oraz 2 punkty przedszkolne (Zabiele, Czerwone), Gminna Biblioteka Publiczna w Czerwonym oraz Centrum Kultury Gminy Kolno w Koźle oraz świetlice wiejskie w miejscowości: Brzozowo, Wykowo, Czerwone, Zabiele, Janowo, Kumelsk, Lachowo, Zaskrodzie. W ramach działalności ww. jednostek organizowane są konkursy, warsztaty, spotkania tematyczne i edukacyjne, zajęcia w czasie ferii i wakacji, imprezy, dzieci mogą korzystać z komputerów, itp. Przy szkołach funkcjonują również świetlice szkolne zapewniające opiekę dzieciom, które zakończyły zajęcia szkolne i czekają na powrót do domów transportem organizowanym przez Zespół Obsługi Placówek Oświatowych.

Sytuacja rodzin z terenu gminy Kolno jest cały czas monitorowana przez pracowników socjalnych GOPS w Kolnie we współpracy z przedstawicielami instytucji mającymi kontakt z dzieckiem i jego rodziną. Konieczne jest wsparcie rodziny naturalnej już na etapie, kiedy pojawiają się problemy. Niezbędne jest zintegrowane współdziałanie wszystkich instytucji działających na rzecz rodziny. Problemy występujące w rodzinie często są złożone i wymagają interdyscyplinarnych rozwiązań. Zauważa się potrzebę kontynuacji realizowanych dotychczas działań na rzecz rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych w formie wsparcia asystenta rodziny. Ponadto praca z rodziną powinna być prowadzona przez odpowiednio przygotowaną kadrę, kompetentną i obiektywną oraz podejmującą działania możliwe jak najwcześniej. W związku z powyższym niezbędne jest umożliwienie pracownikom socjalnym, asystentowi rodziny oraz innym przedstawicielom udziału w szkoleniach i podnoszeniu kwalifikacji zawodowych, a rodzinom przeżywającym trudności, możliwości dostępu do specjalistycznego wsparcia.

Podsumowanie

Praca asystenta rodziny pozwala na wymierne wsparcie rodzin, które podejmują starania i trud zmian własnego stylu życia, żeby możliwe było wzmocnienie ich kompetencji opiekuńczo-wychowawczych i funkcjonowania społecznego. Charakter działań asystenta rodziny w ramach zadaniowego systemu czasu pracy wykracza poza ustalone godziny Ośrodka, co pozwala na indywidualne dostosowanie do potrzeb rodzin. W czasie pandemii od marca 2020 r. związanej z epidemią wirusa SARS-COV-2 wprowadzono ograniczone wyjazdy asystenta. Kontakt z rodzinami odbywał się głównie za pomocą rozmów telefonicznych oraz wideo rozmów za pośrednictwem aplikacji internetowych dwa razy w tygodniu.

Wymiernym skutkiem pracy asystentów jest fakt, że rodziny dotąd postrzegane, jako głęboko niewydolne, odnajdują w sobie zasoby i potencjał, na bazie, których zaczynają pozytywną zmianę. Dzieci zagrożone odebraniem od rodziców biologicznych pozostają w domu rodzinnym, w którym zaczynają panować jasne, dobre, wzorce postępowania. Dzieci mają szansę na własne, prawidłowo funkcjonujące rodziny w przeszłości. Proces ten jest jednak długotrwały. Rodziny wielopokoleniowe naznaczone negatywnymi, często patologicznymi zrachowaniami i relacjami, uczą się niejako życia na nowo, od początku. Praca asystenta z rodziną stanowi, więc proces długotrwały. Z doświadczenia pracy naszego Ośrodka jednoznacznie wynika, że intensywne wielokierunkowe wsparcie rodzin poprzez asystentów jest właściwą, kompleksową formą pomocy zwiększającą szansę na zmniejszenie wykluczenia społecznego.

Potrzeby związane z realizacją zadań w 2021 r.:

Do prawidłowej realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej potrzebne jest:

1. Zabezpieczenie środków finansowych na zatrudnienie asystenta rodziny i zadań wynikających z ustawy.
2. Zabezpieczenie środków finansowych na współfinansowanie wydatków związanych z umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej.
3. Systematyczne podnoszenie kwalifikacji pracowników socjalnych i asystenta rodziny poprzez uczestnictwo w szkoleniach i kursach mających na celu zdobywanie wiedzy i umiejętności w zakresie szeroko rozumianego wsparcia rodziny.
4. Rozwijanie działalności świetlic wiejskich zgodnie z potrzebami dzieci, młodzieży i dorosłych mieszkańców gminy.
5. Tworzenie warunków do pozyskiwania rodzin wspierających.